

खरीप २०१७ मध्ये बोंडअळीच्या प्रादुर्भावामुळे कापूस पिकांचे झालेल्या नुकसानीपोटी व तुडतुडे रोगाच्या प्रादुर्भावामुळे धान पिकांच्या झालेल्या नुकसानीपोटी बाधित शेतकऱ्यांना मदत देण्याबाबत...

महाराष्ट्र शासन
महसूल व वन विभाग
शासन निर्णय क्रमांक :- सीएलएस-२०१७/प्र.क्र.३२०/म-३
हुतात्मा राजगुरु चौक, मादाम कामा मार्ग,
मंत्रालय, मुंबई - ४०० ०३२
तारीख: १७ मार्च , २०१८

वाचा -

- १) शासन निर्णय, महसूल व वन विभाग, क्रमांक: सीएलएस-२०१५ /प्र.क्र.४० /म-३, दिनांक १३.५.२०१५
- २) शासन निर्णय, महसूल व वन विभाग, क्रमांक: सीएलएस-२०१७/प्र.क्र.३२०/म-३, दिनांक २३.२.२०१८

प्रस्तावना

सन २०१७ च्या खरीप हंगामामध्ये राज्यात कापूस पिकावर बोंडअळीचे प्रादुर्भाव झाल्यामुळे तसेच धान पिकावर तुडतुडे रोगाचा प्रादुर्भाव झाल्यामुळे कापूस व धान पिकांचे नुकसान झाले आहे. या नुकसानीमुळे कापूस व धान उत्पादक शेतकऱ्यांना मदत देण्यासंदर्भात संदर्भाधीन शासन निर्णयान्वये आदेश निर्गमित करण्यात आले आहेत. कापूस व धान पिकांच्या नुकसानीपोटी बाधित शेतकऱ्यांना मदत देण्यासंदर्भात निर्गमित करण्यात आलेले संदर्भाधीन क्रमांक २ येथील आदेश अधिक्रमित करून सुधारित आदेश निर्गमित करण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन होती.

शासन निर्णय

पिकांवर होणारे किड हल्ले (Pest attack) ही बाब नैसर्गिक आपत्ती अंतर्गत समाविष्ट आहे. कापूस पिकावरील बोंडअळीच्या प्रादुर्भावामुळे व धान पिकावरील तुडतुडे इत्यादींच्या प्रादुर्भावामुळे नुकसान झालेल्या बाधित शेतकऱ्यांना प्रधानमंत्री पिक विमा योजनेखाली करण्यात आलेल्या पिक कापणी प्रयोगाच्या आधारे मदत देण्यासंदर्भात निर्गमित करण्यात आलेला संदर्भाधीन क्रमांक २ येथील शासन निर्णय अधिक्रमित करण्यात येत असून पुढे नमूद केलेल्या अटी व शर्तीनुसार व विहित केलेल्या दराने बाधित शेतकऱ्यांना मदत देण्यास शासनाची मान्यता देण्यात येत आहे.

२. अ) कापूस पिकांच्या नुकसानीसाठी मदत

बोंडअळीच्या प्रादुर्भावामुळे कापूस पिकांच्या नुकसानीचे क्षेत्रीय स्तरावर करण्यात आलेल्या संयुक्त पंचनाम्याच्या आधारे ३३% किंवा त्यापेक्षा अधिक नुकसान झालेल्या प्रकरणी खालील दराने बाधित शेतकऱ्यांना मदत देण्यास शासनाची मान्यता देण्यात येत आहे.

१) २ हेक्टरपर्यंत जमीन धारण करणारे शेतकरी

अ.क्र.	पिकाचा प्रकार	मदतीचे दर
१	कोरडवाहू क्षेत्र	रु.६८००/- प्रति हेक्टर आणि पेरणी क्षेत्राच्या मर्यादेत. मदतीची किमान रक्कम रु.१००० पेक्षा कमी असणार नाही
२.	बागायत क्षेत्र	रु.१३५००/- प्रति हेक्टर आणि पेरणी क्षेत्राच्या मर्यादेत. मदतीची किमान रक्कम रु.१००० पेक्षा कमी असणार नाही

२) २ हेक्टरपेक्षा अधिक जमीन धारण करणारे शेतकरी

अ.क्र.	पिकाचा प्रकार	मदतीचे दर
१	कोरडवाहू क्षेत्र	रु.६८००/- प्रति हेक्टर पेरणी क्षेत्राच्या मर्यादेत व अधिकतम २ हेक्टरपर्यंत
२.	बागायत क्षेत्र	रु.१३५००/- प्रति हेक्टर पेरणी क्षेत्राच्या मर्यादेत व अधिकतम २ हेक्टरपर्यंत

३) बाधित शेतकऱ्यांना मदतीचे वाटप करताना खालील अटी व शर्ती यांची पूर्तता होणे आवश्यक राहिल:

१. महसुल विभाग व कृषी विभागाच्या क्षेत्रीय अधिकाऱ्यांकडून करण्यात आलेल्या संयुक्त पंचनाम्याच्या आधारे कापूस पिकांचे ३३% किंवा त्यापेक्षा जास्त नुकसान झालेल्या प्रकरणी बाधित शेतकऱ्यांना मदत अनुज्ञेय राहिल.
२. कापूस पिकाचे ३३% किंवा अधिक नुकसान झालेल्या प्रकरणी संयुक्त पंचनामे केलेले असल्याची खात्री करूनच मदतीचे वाटप करण्यात यावे.
३. मदतीची रक्कम संबंधित बाधितांच्या बँक खात्यात थेट जमा करण्यात यावी. कोणत्याही बाधितांना रोख अथवा निविष्टा स्वरूपात मदत देण्यात येऊ नये.
४. कापूस पिकाच्या झालेल्या नुकसानीकरीता मदतीची रक्कम खातेदारांच्या बँक खात्यावर थेट जमा करतांना मदतीच्या रक्कमेमधून कोणत्याही बँकेने कोणत्याही प्रकारची वसुली करू नये.
५. सन २०१७-१८ च्या खरीप हंगामामध्ये राज्यातील ज्या तालुक्यामध्ये दुष्काळ घोषित करण्यात आला आहे, अशा तालुक्यांमध्ये निविष्टा अनुदानाचे वाटप करण्यात येणार आहे त्या क्षेत्रामध्ये मदतीची व्दिरुक्ती होणार नाही याची दक्षता घेण्यात यावी.
६. कापूस पिकाची नोंद ७/१२ मध्ये असणे आवश्यक राहिल. बागायती क्षेत्राबाबत देखील ७/१२ मध्ये नोंद असणे आवश्यक राहिल.

ब) धान पिकाच्या नुकसानीसाठी मदत :

धान पिकावरील तुडतुडेच्या प्रादुर्भावामुळे पिकांच्या नुकसानीचे क्षेत्रीय स्तरावर करण्यात आलेल्या संयुक्त पंचनाम्याच्या आधारे ३३% किंवा त्यापेक्षा अधिक नुकसान झालेल्या प्रकरणी खालील दराने बाधित शेतकऱ्यांना मदत देण्यास शासनाची मान्यता देण्यात येत आहे.

१) २ हेक्टरपर्यंत जमीनधारण करणारे शेतकरी

अ.क्र.	पिकाचा प्रकार	मदतीचे दर
१	कोरडवाहू क्षेत्र	रु.६८००/- प्रति हेक्टर आणि पेरणी क्षेत्राच्या मर्यादेत. मदतीची किमान रक्कम रु.१००० पेक्षा कमी असणार नाही
२.	बागायत क्षेत्र	रु.१३५००/- प्रति हेक्टर आणि पेरणी क्षेत्राच्या मर्यादेत. मदतीची किमान रक्कम रु.१००० पेक्षा कमी असणार नाही

२) २ हेक्टरपेक्षा अधिक जमीन धारण करणारे शेतकरी

अ.क्र.	पिकाचा प्रकार	मदतीचे दर
१	कोरडवाहू क्षेत्र	रु.६८००/- प्रति हेक्टर आणि पेरणी क्षेत्राच्या मर्यादेत व अधिकतम २ हेक्टरपर्यंत
२.	बागायत क्षेत्र	रु.१३५००/- प्रति हेक्टर आणि पेरणी क्षेत्राच्या मर्यादेत व अधिकतम २ हेक्टरपर्यंत

३) बाधित शेतकऱ्यांना मदतीचे वाटप करताना खालील अटी व शर्ती यांची पूर्तता होणे आवश्यक राहिल:

१. महसुल विभाग व कृषी विभागाच्या क्षेत्रीय अधिकाऱ्यांकडून करण्यात आलेल्या संयुक्त पंचनाम्याच्या आधारे धान पिकांचे ३३% किंवा त्यापेक्षा जास्त नुकसान झालेल्या प्रकरणी बाधित शेतकऱ्यांना मदत अनुज्ञेय राहिल.
२. धान पिकाचे ३३% किंवा अधिक नुकसान झालेल्या प्रकरणी संयुक्त पंचनामे केलेले असल्याची खात्री करूनच मदतीचे वाटप करण्यात यावे.
३. मदतीची रक्कम संबंधित बाधितांच्या बँक खात्यात थेट जमा करण्यात यावी. कोणत्याही बाधितांना रोख अथवा निविष्टा स्वरूपात मदत देण्यात येऊ नये.
४. धान पिकाच्या झालेल्या नुकसानीकरीता मदतीची रक्कम खातेदारांच्या बँक खात्यावर थेट जमा करतांना मदतीच्या रक्कमेमधून कोणत्याही बँकेने कोणत्याही प्रकारची वसुली करू नये.
५. सन २०१७-१८ च्या खरीप हंगामामध्ये राज्यातील ज्या तालुक्यामध्ये दुष्काळ घोषित करण्यात आला आहे, अशा तालुक्यांमध्ये निविष्टा अनुदानाचे वाटप करण्यात येणार आहे, त्या क्षेत्रामध्ये मदतीची व्दिरुक्ती होणार नाही याची दक्षता घेण्यात यावी.
६. धान पिकाची नोंद ७/१२ मध्ये असणे आवश्यक राहिल. बागायती क्षेत्राबाबत देखील ७/१२ मध्ये नोंद असणे आवश्यक राहिल.

३. हे आदेश प्रशासकीय मान्यतेचे असून निधी वितरणाबाबत स्वतंत्र आदेश निर्गमित करण्यात येतील.

४. या प्रयोजनावर होणारा खर्च मागणी क्रमांक सी-६, प्रधान लेखाशीर्ष - २२४५, नैसर्गिक आपत्तीच्या निवारणासाठी सहाय्य या लेखाशीर्षखाली भागविण्यात यावा.

५. हे आदेश वित्त विभागाच्या अनौपचारिक संदर्भ क्रमांक १२३/२०१८ /व्यय-९, दिनांक १५.३.२०१८ अन्वये मिळालेल्या सहमतीने निर्गमित करण्यात येत आहेत.

सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संकेतांक २०१८०३१७११११०९९५१९ असा आहे. हा आदेश डिजीटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करून काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने.

(सु.ह.उमराणीकर)

उपसचिव, महाराष्ट्र शासन

प्रत,

१. मा.राज्यपालांचे सचिव, राजभवन, मुंबई,
२. मा.मुख्यमंत्री यांचे अपर मुख्य सचिव/प्रधान सचिव/सचिव, मंत्रालय, मुंबई ,
३. मा विरोधी पक्ष नेते, विधानसभा/विधान परिषद, विधानभवन, मुंबई,
४. महाराष्ट्र विधानमंडळातील सर्व सन्माननीय विधानसभा/विधानपरिषद सदस्य,
५. मा.मुख्य सचिव, मंत्रालय, मुंबई,
६. अपर मुख्य सचिव (वित्त), मंत्रालय, मुंबई
७. प्रधान सचिव (महसूल), मंत्रालय, मुंबई
८. प्रधान सचिव (कृषी), कृषी व पदुम विभाग, मंत्रालय, मुंबई,
९. सचिव (पदुम), कृषी व पदुम विभाग, मंत्रालय, मुंबई
१०. विभागीय आयुक्त, कोकण/पुणे/औरंगाबाद/नागपूर/अमरावती/नाशिक
११. आयुक्त (कृषी), महाराष्ट्र राज्य, पुणे,
१२. आयुक्त (मत्स्यवसाय), महाराष्ट्र राज्य, पुणे
१३. सर्व जिल्हाधिकारी
१४. जिल्हा अधिक्षक कृषी अधिकारी (सर्व)
१५. मा.मंत्री(मदत व पुनर्वसन) यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई
१६. मा.राज्यमंत्री (मदत व पुनर्वसन) यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई
१७. निवड नस्ती (कार्यासन - म/७)